

Yttrande

Datum
2016-10-18

3.1.2

Diarienummer
2178/2016
Ert diarienummer
M2016/01735/K1

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se

En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige, SOU 2016:47

Sammanfattning

Boverket har avgränsat sitt svar till att gälla de delar av delbetänkandet som berör myndighetens verksamhetsområde.

Boverket tillstyrker följande förslag:

- Utsläppsmål för inrikes transporter (5.4.1).
Kommentar: En högre ambitionsnivå är önskvärd.
- Samordnad vägledning för miljöbedömningar (6.6).
Kommentar: Varje lag torde kräva sin egen vägledning.
- Vägledning för avvägningar mellan olika samhällsintressen (6.6).
Kommentar: Kommunerna har mandatet att göra dessa avvägningar.
- Kunskapshöjande insats om miljöbedömningar (6.6).
Kommentar: Hållbarhetsbedömningar ger ett bättre stöd i samhällsplaneringen än miljöbedömningar.
- Ändringar i gällande regelverk för styrning mot klimatmålen (6.6).
Kommentar: En sådan utredning kräver ett helhetsgrepp och måste se på konsekvenserna av att ensidigt styra mot klimatmålen.
- Utveckling av stadsmiljöavtal (7.2).
- Ökad möjlighet till finansiering av åtgärder som förändrar transportbehovet (7.2).
- Ändring av Trafikförordningen respektive lag om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelse av offentlig plats, m.m. (7.2).
- Översyn av reseavdragsystemet (7.2).
- Inrättande av ett nationellt kunskapscentrum för energieffektivt byggande (8.3).

Kommentar: Boverket bedömer att för att nå bäst effekt (störst minskning av utsläpp av klimatgaser) bör ett kunskapscentrum ha fokus på energieffektiv renovering.

- Etappmål inriktat på begränsade utsläpp från småskalig vedeldning (15.2.2).
- Utred bristerna i systemet med miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för luft (16.2.1).
- Tidigarelägga införandet av ekodesignkraven för vedpannor (16.2.2).
Kommentar: Det finns i nuläget hinder för att tidigarelägga införandet av ekodesignkraven för rumsvärmare.
- Informationskampanj om småskalig vedeldning (16.2.2).
- Nationellt soptningsregister (16.2.2).

Boverket avstyrker följande förslag:

- Särkrav på byggnaders tekniska egenskaper vid planläggning (8.3).
Kommentar: Kommunen får inte ställa egna krav i sin myndighetsutövning utöver det som framgår i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen med tillhörande föreskrifter. Detta har förtydligats i PBL 8 kap 4a §. Sambandet mellan energianvändning i nya byggnader och klimatutsläpp är dessutom svagt.
- Andelen persontransportresor med kollektivtrafik, cykel och gång ska vara minst 25 procent 2025 (15.2.1).
Kommentar: Målet saknar en formulering som begränsar personbilstrafiken.
- Anmälningsskyldighet vid byte av eldstad (16.2.2).
Kommentar: Förslaget riskerar att leda till ökad administrativ börda utan att leda till önskad effekt.

Boverket har inga synpunkter på övriga förslag i betänkandet.

5.4.1 Ett utsläppsmål för inrikes transporter bidrar till att det föreslagna etappmålet för den icke-handlande sektorn uppnås

Boverket tillstyrker förslaget om att införa ett utsläppsmål för inrikes transporter (utom inrikes flyg som ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter) som innebär att utsläppen från denna sektor ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010.

Ett mål för utsläppsminskning inom transportsektorn är positivt. Boverket anser även att det är bra att det tydliggörs att det behövs insatser inom alla de tre åtgärdsområdena transporteffektivt samhälle, energieffektivare fordon samt förnybara drivmedel för att nå målet om minskade växthusgasutsläpp.

Boverket saknar dock en analys och ett heltäckande förslag till åtgärder och styrmedel som ligger till grund för målsättningen. I betänkandet finns endast en fragmentarisk redovisning till varför Miljömålsberedningen går ifrån den ambition som utredningen Fossilfrihet på väg¹ slog fast som innebar en reduktion med 80 procent till år 2030. I den utredningen redovisades till och med en potential att nå 90 procent lägre utsläpp till år 2030.

I juni redovisade Trafikverket en ny utredning till regeringen för förutsättningarna för att nå en reduktion av växthusgaser på 60 respektive 80 procent. Utredningen pekar på att det är fullt möjligt att nå båda nivåerna.²

Inom transportområdet har Sverige möjlighet att bli ett föregångsland, men då krävs det ett högre ställt mål för utsläppsminskningen fram till 2030. Boverket skulle därför vilja se en högre ambitionsnivå och att utsläppen från transportsektorn minskar med minst 80 procent till år 2030.

6.6 Det lokala och regionala klimat- och luftarbetet

Boverket tillstyrker förslaget om att ge Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en samordnad vägledning för miljöbedömningar till regelverken för samhällsplanering (såsom plan- och bygglagen, infrastrukturlagstiftningen, regelverken för det regionala utvecklingsarbetet samt miljöbalken) för en mer samordnad planering där klimatmålen kan uppnås genom att ge mer tyngd åt de viktigaste miljöaspekterna i varje planprocess.

Eftersom förslaget omfattar flera lagar torde varje lag kräva sin vägledning, men då är det viktigt att dessa samordnas med varandra. Trafikverket och Tillväxtverket, vilka har ansvar för några av de regler som nämns ovan, är två av de övriga centrala myndigheter som också berörs och som därför måste omfattas av ett sådant uppdrag.

Boverket tillstyrker förslaget om att ta fram en vägledning till länsstyrelserna gällande kommunala avvägningar.

Utifrån plan- och bygglagen, PBL³, är det kommunerna som har mandatet att göra dessa avvägningar.

För att underlätta kommunernas arbete med att göra avvägningar ur ett helhetsperspektiv tog Boverket 2015 på regeringens uppdrag fram ett förslag med sju övergripande mål för en hållbar fysisk samhällsplanering.⁴ Om dessa mål antas av riksdagen skulle de bidra till den nationella prioritering som utredningen efterfrågar.

¹ SOU 2013:84.

² Åtgärder för att minska transportsektorns utsläpp av växthusgaser – ett regeringsuppdrag, rapport 2016:11, Trafikverket.

³ Plan- och bygglag (2010:900).

⁴ Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering, rapport 2015:44, Boverket.

Boverket har under 2016 ett uppdrag från regeringen att ta fram vägledning om klimatfrågor i översiktsplaneringen.⁵ Vägledningen ska visa hur översiktsplanen kan bidra till att de nationella klimatmålen, regeringens ambition om en transportsnål samhällsstruktur samt visionen om noll nettoutsläpp till 2050 uppnås. Uppdraget ska rapporteras till Miljö- och energidepartementet senast den 15 december 2016.

Boverket tillstyrker förslaget om att ge Boverket och länsstyrelserna, i samarbete med Sveriges kommuner och landsting (SKL), i uppdrag att genomföra en kunskapshöjande insats hos de aktörer som ansvarar för samhällsplaneringen i att använda miljöbedömningsverktyget så att samhällsplaneringen styr mot klimatmålen. Även övriga aktörer inom samhällsbyggandet bör ges möjlighet till kunskapshöjning om planeringssystemet och dess tillämpning.

Utredningen lyfter fram miljöbedömning av planer och program som ett kraftfullt verktyg för att styra mer mot miljömålen. Miljöbedömning är dock bara ett styrmedel bland många och behandlar ganska ensidigt miljöaspekterna. För att lättare kunna balansera olika intressen tog Boverket år 2015 fram en webbaserad vägledning⁶ där hållbarhetsbedömningar lyftes fram. Dessa tar upp alla tre hållbarhetsaspekterna och är bredare och ger ett bättre stöd i samhällsplaneringen.

Boverket har under 2014–2017 regeringens uppdrag att genomföra insatser som att skapa nätverk, utveckla webbaserad utbildning och vägledning, samt ge bidrag till nationella utvecklingsprojekt. Uppdraget går under namnet PBL kompetens. I regeringens budgetproposition⁷ aviseras en fortsättning på uppdraget. Arbetssättet har varit framgångsrikt och skulle kunna utvecklas med bland annat kunskapshöjande insatser för miljöbedömningar.

Boverket tillstyrker förslaget om att ge berörda myndigheter i uppdrag att i samband med ovan beskrivna insatser utreda behovet av ändringar i gällande regelverk för att samhällsplaneringen i ökad grad ska styra mot klimatmålen.

Boverket tillstyrker förslaget, men anser att en sådan utredning också behöver ta ett helhetsgrepp och se på konsekvenserna av att ensidigt styra mot klimatmålen. En tätare stad med lägre transportbehov måste också kunna vara klimat-anpassad, det vill säga hantera ökade mängder vatten, värmeböljor och bidra med ekosystemtjänster. Reglerna behöver även kunna hantera detta.

⁵ Regleringsbrev för 2016 avseende Boverket (N 2015/01953/PUB) Uppdrag 12.

⁶ Kunskapssammanställning och exempelsamling till hållbarhetsbestämmelserna i plan- och bygglagen, rapport 2014:31, Boverket.

⁷ Prop. 2016/17:1.

Kommentar till 6.6

Kommunerna har genom planmonopolet stor rådighet över samhällsplaneringen på den lokala nivån och kan bidra till bland annat ett mer transporteffektivt samhälle och därigenom uppnå klimatmålen. Men Boverket skulle här vilja komplettera bilden av fysisk planering utöver miljöbedömningar samt vikten av samordning mellan nationell, regional och kommunal nivå.

Den formella planprocessen enligt plan- och bygglagen ger stora möjligheter att bygga långsiktiga strategier gemensamt med olika aktörer på statlig och regional nivå, så väl som med näringsliv och medborgare. Men även om kommunen genom översiktsplanen ger förutsättningarna, så står inte kommunen för genomförandet av den mer än i begränsad utsträckning. Översiktsplanen är endast vägledande och kan därför väga lätt gentemot aktörer som vill anorlunda.

För att få till en hållbar utveckling kan kommunen vara beroende av åtgärder som statliga myndigheter måste vidta. Det kan handla om upprustning eller ombyggnad av infrastruktur, bullervallar vid stationer etcetera. Här har staten en viktig roll att spela.

7.2 Transporteffektivt samhälle

Boverket tillstyrker förslaget om att utveckla stadsmiljöavtalen till ett instrument för hållbart samhällsbyggande.

Boverket tillstyrker förslaget om att stadsmiljöavtalen bör utvecklas till ett instrument för hållbart samhällsbyggande som kombinerar bostadsbyggande, infrastruktur, kollektivtrafik och minskad personbilstrafik samt att avtalen ska vara en del av den nationella transportplanen 2018–2029.

Boverket anser dock att Miljömålsberedningen inte tydligt tar ställning till om stadsmiljöavtalen bör förlängas efter 2018. Boverket anser att stadsmiljöavtalen är viktiga för arbetet med ett hållbart samhällsbyggande och anser därför att stadsmiljöavtalen behöver få en fortsättning efter 2018 så att samtliga större städer kommer att ingå i satsningen.

För att tydligt kunna göra prioriteringar mellan investeringsobjekt av olika slag anser Boverket det också vara avgörande att medel till stadsmiljöavtalen avsetts från den nationella infrastrukturplanen. Ett förändrat transportarbete kommer behöva resultera i förändrade prioriteringar mellan åtgärder i den nationella planen.

Stadsmiljöavtalen bör utgå från ett tydligt beslutat politiskt mål där grunden består i att transportefterfrågan i första hand ska lösas med kollektivtrafik, gång och cykel, så att personbilstrafiken kan minska.

Boverket tillstyrker förslaget om finansiering av steg 1- och 2-åtgärder som låmpar transportbehovet inom ramen för infrastrukturplaneringen.

Boverket tillstyrker förslaget Trafikförordningen respektive lag om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m. bör ändras så att kommuner ges möjlighet att införa miljözon för lätta fordon och differentiera avgift på parkeringsplatser utifrån fordons miljöegenskaper. Vidare bör ytterligare möjligheter att delegera viss beslutsrätt till kommunerna vad gäller införande av lokala styrmedel på trafikområdet utredas.

Detta förslag leder till att kommunen får ökad rådighet över markanvändningen och ökade möjligheter att styra över sin egen trafikutveckling.

Boverket tillstyrker förslaget om att reseavdragssystemet bör ses över och omarbetas.

Boverket instämmer i att reseavdragets utformning måste gynna resor som ger låga utsläpp och som leder till förbättrad folkhälsa.

8.3 Bostäder, lokaler och byggande

Boverket avstyrker förslaget om att utvärdera effekten av 8 kap 4a § PBL för kommuner att ställa särkrav på byggnaders tekniska egenskaper vid planläggning.

Beredningen efterfrågar effektiva lösningar som möjliggör höga klimatambitioner samtidigt som byggandet inte försvåras eller fördröjas. Sambandet mellan energianvändning i nya byggnader och klimatutsläpp är dock svagt. Uppvärmningen av byggnader i Sverige baseras huvudsakligen på förnybara energislag eller el som inte baseras på fossila bränslen (vattenkraft, kärnkraft). Dessutom är nya byggnader som uppfyller byggreglerna energieffektiva. Miljövinsten vid en skärpning av energikraven skulle därför bli mycket liten. Förslaget är därmed inte särskilt relevant ur ett klimatperspektiv.

Kommunen får inte ställa egna krav i sin myndighetsutövning utöver det som framgår i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen med tillhörande föreskrifter. Detta har förtydligats i PBL 8 kap 4a §. Det är dock positivt om kommunen i egenskap av byggherre föregår med gott exempel och på så vis främjar utvecklingen av ny energiteknik. En översyn av den nationella kravnivån skulle kunna vara motiverad.

Utredningen lyfter även fram att andra faktorer bör analyseras, som den faktiska efterlevnaden av regelverket. Boverket instämmer i denna bedömning och vill framhålla vikten av att kommunen sköter sin tillsynsuppgift enligt plan- och bygglagen.

Boverket tillstyrker förslaget om att överväga ett nationellt kunskapscentrum för energieffektivt byggande och förvaltning, livscykelanalys samt förnybar energi.

Boverket har tillsammans med Energimyndigheten sedan tidigare föreslagit att ett nationellt informationscentrum för energieffektiv renovering inrättas.⁸ Myndigheternas förslag innebär att informationscentrumet på ett sammanhållet sätt ska samla in, målgruppsanpassa och sprida befintlig kunskap och information till en större mängd aktörer. Syftet är att i första hand stödja fastighetsägare och beslutsfattare med kunskap för att främja energieffektiva åtgärder vid renovering. Boverket anser att det fortfarande finns behov av ett sådant informationscentrum. Formerna för hur informationscentrumet kan organiseras har utretts grundligt och det är ett styrmedel som på ett bra sätt kompletterar befintliga.

Det nationella kunskapscentrum som utredningen föreslår ligger delvis i linje med Boverkets och Energimyndighetens förslag, men det omfattar ett bredare verksamhetsområde. Dels omfattar utredningens förslag både nybyggnation och renovering. Dels omfattar det områden som livscykelanalyser och förnybar energi.

Boverket bedömer att ett informationscentrum bör ha fokus på energieffektiv renovering. I samband med det kan det också övervägas om och hur informationscentrumet kan organiseras och utvidgas till att omfatta fler relevanta områden, som livscykelanalyser, med syfte att öka resurs- och energieffektiviteten i bebyggelsen.

Regeringens förslag i budgetpropositionen 2017 – att Boverket får ett ökat årligt anslag för att bidra till inrättandet av ett informationscentrum för hållbart byggande med fokus på energieffektiviserande renovering med användning av hållbara materialval – ligger mer i linje med Boverkets och Energimyndighetens förslag.

Kommentar till 8.3

Utredningen gör bedömningen att livscykelperspektivet bör vara utgångspunkt vid analys av miljöpåverkan. Något förslag om hur det ska gå till läggs dock inte. Utredningen säger att en stor del av klimatutsläppen går att hänföra till produktionsfasen av byggandet. Boverket har gjort en förstudie om miljö- och klimatanpassade byggregler⁹ där behov av styrmedel om livscykelperspektiv för byggnader kartläggs. Ett sätt att tillämpa livscykelperspektivet och begränsa miljöpåverkan från byggnader är att använda sig av livscykelanalyser (LCA). En av slutsatserna i Boverkets utredning är att det är för tidigt att reglera om LCA i byggreglerna. Dessutom är det inte möjligt att ställa krav om detta uti-

⁸ Förslag till utvecklad strategi för energieffektiviserande renovering, rapport 2015:47, Boverket.

⁹ Miljö- och klimatanpassade byggregler, rapport 2016:14, Boverket.

från dagens PBL. Kompetens behöver byggas upp inom byggsektorn. Boverket avser bland annat att börja med dialoger med byggsektorn samt att ta fram en idébok om LCA.

Utredningens bedömning att systemgränserna för byggnaders energiprestanda bör fokusera på använd energi istället för levererad (köpt) energi är, enligt Boverkets uppfattning, inte möjlig att genomföra. Systemgränserna styrs av direktivet om byggnaders energiprestanda, 2010/31/EU, EPBD, artikel 3 med hänvisning till Bilaga I. Det är Boverkets bedömning att nuvarande systemgränser med levererad energi i byggreglerna är enda sättet att uppfylla direktivet.

Utredningen nämner kortfattat att ”tillräcklig hänsyn till kulturhistoriska värden ska tas” vid energieffektivisering av befintliga bostäder och lokaler med sämre energiprestanda. Boverket vill poängtera att **den stora utmaningen** för att minska energianvändningen inom bostadssektorn är att reovera och energieffektivisera befintliga bostäder och lokaler med sämre energiprestanda **samtidigt** som man tar tillvara byggnadernas arkitektoniska och kulturhistoriska värden och övriga boendekvaliteter.

Ett sätt att minska den byggda miljöns andel av energianvändningen är enligt utredningen att använda individuell mätning av värme och vatten där det är lönsamt. Boverket har på regeringens uppdrag¹⁰ utrett frågan om man ska införa tvingade krav på installation av individuella mätare i lägenheter av värme och varmvatten. Utgångspunkten i analyserna har varit lönsamhet, dvs. om värdet av energibesparingarna under investeringens livslängd är större än kostnaderna. Boverket kom fram till att det generellt inte är lönsamt att installera mätare och föreslog därför att inga generella krav införs. Potentialen bedöms därmed inte vara så stor, även om det finns fall där det kan vara lönsamt.

Boverket har i ett flertal utredningar lagt förslag på att förbättra uppföljningen av den tekniska statusen av byggnadsbeståndet. Utredningen nämner förslaget i den senaste rapporten från 2014.¹¹ Det är synd att utredningen inte går vidare med förslaget. Det finns ett stort behov av statistiskt underlag om byggnadsbeståndet som grund för förslag till ytterligare åtgärder för att bidra till att miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö uppfylls. De undersökningar som gjorts av byggnadsbeståndet¹² har gjorts för sällan. Ekonomiska medel krävs för att kunna genomföra liknande mindre undersökningar som gjorts för lokaler¹³ med mindre grupperingar och oftare.

¹⁰ Individuell mätning och debitering vid ny- och ombyggnad, rapport 2014:29, Boverket och Individuell mätning och debitering i befintlig bebyggelse, rapport 2015:34, Boverket.

¹¹ Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, rapport 2014:32, Boverket.

¹² ERBOL, ELIB och BETSI. Så mår våra hus – redovisning av regeringsuppdrag beträffande byggnaders tekniska utformning m.m., 2009, Boverket.

¹³ STIL och sedermera stegvis STIL. Energin i våra lokaler – resultat från Energimyndighetens STIL2-projekt, rapport ET2010:08, Energimyndigheten.

15.2.1 Begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort

Boverket avstyrker förslaget om att andelen persontransportresor med kollektivtrafik, cykel och gång i Sverige ska vara minst 25 procent 2025.

Boverket är mycket positiv till att sätta ett mål som syftar till att öka resande med gång-, cykel- och kollektivtrafik. Så som målet är uttryckt leder det dock inte självklart till begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort. Ett mål för kollektivtrafik, gång och cykel som ska leda till minskade växthusgasutsläpp blir endast verkningsfullt om personbilstrafiken minskar eller åtminstone inte ökar. Målet behöver även innehålla en formulering som begränsar personbilstrafiken. Målets nuvarande formulering att andelen persontransportresor med kollektivtrafik, cykel och gång ska vara minst 25 procent kan uppfyllas även om personbilstrafiken ökar.

15.2.2 Begränsade utsläpp från småskalig vedeldning

Boverket tillstyrker förslaget till etappmål inriktat på begränsade utsläpp från småskalig vedeldning.

Boverket delar bedömningen att utsläppen från småskalig vedeldning bör minska. Samtidigt vill Boverket framhålla att vedeldning är ett förnybart energislag som därmed är positivt ur klimatsynpunkt. Vedeldning har också klara fördelar ur beredskapssynpunkt, till exempel vid längre strömavbrott.

16.2.1 Begränsade utsläpp från vägtrafik i tätort

Boverket tillstyrker förslaget att utreda bristerna i systemet med miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för luft.

Boverket vill särskilt peka på behovet av att utreda kopplingen mellan miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och tillämpningen av plan- och bygglagen. I Boverkets rapport Miljökvalitetsnormer i fysisk planering¹⁴ konstateras flera svårigheter i hur miljökvalitetsnormer ska hanteras i den fysiska planeringen. Exempelvis påpekas att det finns fyra olika kategorier av miljökvalitetsnormer (gränsvärdesnormer, indikativa normer, målsättningsnormer och övriga normer) som ska hanteras utifrån samma regler i planeringen. Åtgärdsprogrammets betydelse vid en prövning utifrån PBL beskrivs också som oklar. Sedan rapporten tillkom har det skett ändringar i miljöbalken, MB, som möjliggör en differentiering av kraven på hänsyn till de olika typerna av miljökvalitetsnormer (2 kap. 7 § MB). Någon motsvarande anpassning av bestämmelserna i PBL har dock inte gjorts. Enligt Boverkets mening är det inte möjligt att, såsom skrivs på sidan 212 i utredningen, vägleda om att ”tidigt i planprocessen kunna göra avvägningar enligt 2 kap. 7 § miljöbalken”.

¹⁴ Miljökvalitetsnormer i fysisk planering, 2005, Boverket.

16.2.2 Begränsade utsläpp från småskalig vedeldning

Boverket tillstyrker förslaget om att tidigarelägga införande av ekodesignkrav för vedpannor enligt Boverkets förslag till ändrade föreskrifter.

Föreskriftsändringen är EU-anmäld¹⁵ och föreslås träda i kraft i april 2017.

Genom föreskriftsändringen närmar sig Boverkets byggregler ekodesignkravnivåerna även för rumsvärmare. Enligt EU-domstolens dom i mål C-100/13 ska de nationella kraven ha stöd i de harmoniserade standardernas bedömningsmetoder. När standarderna för rumsvärmare så tillåter avser Boverket att vidta ytterligare föreskriftsändringar för att tidigare införa ekodesignkravnivåerna för fler parametrar. Boverket har både i sin rapport 2016:6 ”Småskalig vedeldning” och i konsekvensutredningen till föreskriftsändringen belyst förutsättningarna för att tidigarelägga ekodesignkravnivåerna för rumsvärmare.

Boverket avstyrker förslaget om att ändra i plan- och byggförordningen så att även byte av eldstad omfattas av anmälningsplikt.

Boverket avstyrker förslaget mot bakgrund av att en utökad anmälningsplikt inte ändrar kravnivån. Byggherren ansvarar redan idag för att tillämpliga regler följs. Förslaget riskerar att leda till ökad administrativ börda utan att leda till önskad effekt.

En utvidgad anmälningsplikt innebär inte någon förändring i de underliggande kravnivåerna. En nyinstallation eller byte av en panna eller rumsvärmare utgör en ändring av en byggnad enligt plan- och bygglagens definition. Vid ändring av en befintlig byggnad gäller generellt enligt PBL-systemet att de krav som gäller vid uppförande av ny byggnad får anpassas och avsteg från kraven får göras med hänsyn till bland annat ändringens omfattning och byggnadens omfattning (jämför anpassningsparagrafen eller förbudet mot förvanskning 8 kap. 5, 7 respektive 13 §§ plan- och bygglagen). Principen är att ju större ändring desto närmare kraven som gäller vid uppförande av ny byggnad; och omvänt ju mindre ändring desto större skäl att göra avsteg från kraven som gäller vid uppförande av ny byggnad. Byggherren ska även beakta förbudet mot förvanskning av vissa byggnader, till exempel byggnader som är särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synpunkt. Ska samtliga infogningar av pannor eller rumsvärmare omfattas av krav motsvarande de som gäller vid uppförande av ny byggnad måste alltså plan- och bygglagen ändras. Konsekvenserna av en sådan ändring är i dagsläget svår att överblicka.

Redan idag är det endast tillåtet för byggherren att infoga pannor eller rumsvärmare som uppfyller gällande krav enligt plan- och bygglagen och efterföljande författningar. Av 8 kap. 19 § plan- och bygglagen framgår att en byggprodukt endast får ingå i ett byggnadsverk om den är lämplig för den avsedda

¹⁵ Anmälningsnummer 2016/527/S, Föreskriften är anmäld enligt förfarandet enligt direktiv (EU) 2015/1535. Den initiala frysningsperioden löper ut 5 januari 2017.

användningen. En produkt anses lämplig om den har sådana egenskaper att byggnadsverket som produkten ingår i uppfyller de tekniska egenskapskraven i plan- och bygglagen, som preciseras i Boverkets byggregler. Byggherren ska dock ta hänsyn till i vilken omfattning kraven som gäller vid uppförande av ny byggnad ska tillämpas. Byggherren ansvarar för att uppfylla de tekniska egenskapskraven. Kraven gäller alltså oavsett om infogandet av en panna eller rumsvärmare omfattas av anmälningsplikten (9 kap. 16 § plan- och bygglagen).

En ändring av begreppet "väsentlig ändring" i 6 kap. 5 § 4 plan- och byggförordningen kan medföra att fler produkter granskas i samband med anmälningsplikten, och därmed ökar samhällets kontroll av att kraven verkligen uppfylls. Boverket kan i dagsläget inte överblicka de fullständiga konsekvenserna av att utöka anmälningsplikten även till ändringar som inte är väsentliga. En anmälningsplikt även för ändringar som inte är väsentliga skulle sannolikt medföra en ökad administrativ börda för kommuner och byggherrar och en ekonomisk börda för byggherrar som behöver betala en avgift till kommunen. En sådan ändring av plan- och byggförordningen skulle därmed inte ligga i linje med Boverkets arbete att minska, eller åtminstone inte öka, kommunernas och byggherrarnas administrativa börda.

Boverket tillstyrker förslaget om en informationskampanj riktad såväl mot hushåll som mot kommuner om de skärpta kraven, deras respektive skyldigheter och hur eldning sker med så små utsläpp som möjligt.

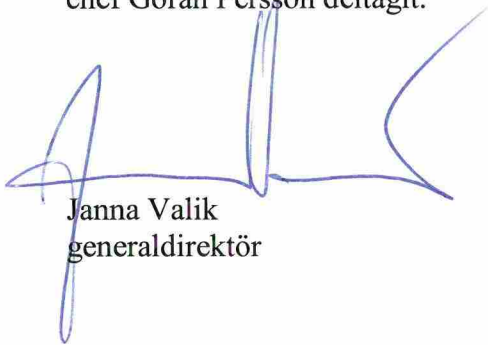
Frågor som behöver belysas i en informationskampanj är skyldigheter enligt befintlig lagstiftning och praxis och om kommande skärpta krav. Boverket avser att i sedvanlig ordning informera om ändringar i byggreglerna, när dessa har beslutats.

Boverket väljer att inte kommentera förslaget om att bedriva informationskampanj om hur eldning ska ske med så små utsläpp som möjligt, men vill i sammanhanget lyfta fram att Naturvårdsverket redan har tagit fram informationsmaterial på temat "Elda rätt". Energimyndigheten, Konsumentverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kan även de ha kunskap och informationskanaler som kan vara användbara i en sådan kampanj.

Boverket tillstyrker förslaget om att återinföra ett nationellt sotningsregister som innehåller information om eldningsutrustning och dess miljöegenskaper.

Boverket bedöms ha nytta av uppgifter i ett sotningsregister, exempelvis för att få bättre dataunderlag för analyser om småskalig vedeldning och brandsäkerhet. Enligt Boverkets bedömning är dock detta främst en fråga för MSB. Boverket vill i sammanhanget påpeka att registret även behöver följa byggproduktförordningen, så att krav om information om eldningsutrustningens miljöegenskaper inte kan ses som ett handelshinder.

I detta ärende har generaldirektör Janna Valik beslutat. Landskapsarkitekt Isabelle Ripa har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Sofie Adolfsson Jörby, rättschef Yvonne Svensson och avdelningschef Göran Persson deltagit.

Janna Valik
generaldirektör

Isabelle Ripa
landskapsarkitekt

Kopia till:

petter.hojem@regeringskansliet.se